

Колб Роксолана Олегівна,
менеджер АТ КБ «Приватбанк»,
кандидат юридичних наук;
Дучимінська Леся Миронівна,
начальник управління контрольно-
перевірочної роботи Головного
управління Пенсійного фонду України
у Волинській області

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ (ВІДМИВАННЯ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ: ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Одним із суспільно небезпечних наслідків відкритої військової агресії росії проти України є ріст як загальної, так і спеціальної злочинності, включаючи й сферу господарської діяльності (ст. 199–233 Кримінального кодексу (КК)). Так, якщо у 2022 році кількість таких кримінальних правопорушень склала 3414 (0,9 % у структурі злочинності), то у 2023–4840 (1 %), тобто зростання склало 41,8% [1]. При цьому слід зазначити, що серед низки детермінант, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень у цій галузі, є правові прогалини, що стосуються роботи суб'єктів господарювання, включаючи й банківські установи. Особливо актуальним це питання є для такого складу кримінального правопорушення, як легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом (ст. 209 КК) [2, с. 185–186]. Саме тому, як видається, для упорядкування змісту, зокрема, принципу добросовісної конкурентності та удосконалення взаємодії банківських установ з означених питань логічно було б ст. 53 Закону України «Про банки і банківську діяльність» доповнити частиною четвертою наступного змісту: «Банки зобов'язані взаємодіяти поміж собою з питань забезпечення у банківській діяльності принципу добросовісної конкурентності». У свою чергу, у ст. 3 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (ст. 209 КК) серед основних принципів запобігання та протидії вказаним кримінальним правопорушенням можна виокремити ті із них, які мають пряме відношення до взаємодії, а отже до підвищення ефективності застосування кримінально-правових засобів реагування до винних осіб, а саме – це принцип: а) координованості взаємодії учасників системи запобігання та

протидії; б) співробітництва та взаємодії у сфері запобігання та протидії з іноземними державами, їх компетентними органами, міжнародними, міжурядовими організаціями, діяльність яких спрямована на забезпечення міжнародного співробітництва у зазначеній сфері [3, с. 7–8]. Поряд з цим, ні в Законі України «Про банки і банківську діяльність», ні «Про Національний банк України», ні у зазначеному Законі щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, жодним словом не сказано про координуючу роль у банківській системі Національного банку України, що, у свою чергу, знижує результативність застосування на практиці ст. 209 КК. У той самий час, відповідно до положень ст. 25 Закону України «Про прокуратуру», координація дій правоохоронних органів з питань запобігання та протидії кримінальним правопорушенням у цілому в нашій державі законодавцем покладена на органи прокуратури. Натомість, як це витікає із змісту ст. 25 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» координаційні функції у цій сфері виконує спеціально уповноважений орган. Знову ж таки, у цьому ж Законі, згідно положення ст. 18, Національний банк України виконує лише державне регулювання і нагляд у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) коштів, одержаних незаконним шляхом, хоча на практиці його координаційна діяльність у банківській системі є очевидною, що, без сумніву, підвищить результативність діяльності правоохоронних органів та правозастосування ст. 209 КК. Виходячи з цього, варто було б ч. 1 ст. 18 даного Закону доповнити словосполученням «координацію діяльності банківських установ» та викласти її у такій редакції: «Державне регулювання, координація діяльності банківських установ і нагляд у сфері запобігання і протидії здійснюється Національним банком України щодо банків і філій іноземних банків; страховиків (перестраховиків), страхових (перестрахових) брокерів, кредитних спілок, ломбардів, інших фінансових установ, реєстрацію чи ліцензування яких здійснює Національний банк України; операторів поштового зв'язку, які надають фінансові платіжні послуги та/або послуги поштового переказу, та/або послуги із здійснення валютних операцій; операторів платіжних систем; філій або представників іноземних суб'єктів господарської діяльності, які надають фінансові послуги на території України; інших юридичних осіб, які за своїм правовим

статусом не є фінансовими установами, але надають окремі фінансові послуги».

Отже, виходячи з проведеного аналізу, можна констатувати, що без внесення відповідних змін і доповнень у чинний КК та інші законодавчі акти України, а також без системного застосування у запобіжній діяльності в банківській системі заходів загально-соціального та спеціально-кримінологічного запобігання, вкрай складно та проблематично буде підвищити ефективність реалізації на практиці ст. 209 зазначеного вище кодексу. Більш того, необхідно у цьому контексті зазначити, що для того, щоб у банківській системі пріоритетним був принцип запобігання (ст. 1 КК), а не протидії суспільно-небезпечним діянням, слід кардинально змінити зміст взаємодії та координації даної діяльності з боку відповідних суб'єктів профілактики.

Список використаних джерел

1. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. *Офіс Генерального прокурора України*. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/prozareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>.

2. Колб Р. О. Банківська установа як суб'єкт запобігання злочинам: дис...канд.юрид.наук: 12.00.08. Запоріжжя: КПУ, 2021. 289 с.

3. Бондар С. В. Взаємодія слідчих підрозділів Національної поліції України з правоохоронними органами інших держав під час розслідування злочинів у сфері банківської діяльності: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2020. 20 с.

Колісник Сергій Анатолійович,
старший викладач кафедри
кримінального права Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА УМИСНЕ ЗНИЩЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО МАЙНА: АНАЛІЗ ЗМІН ДО СТАТТІ 114-1 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Міністерство внутрішніх справ України представило невітїшну статистику щодо підпалів військових автомобілів з початку повномасштабної війни. За цей період кількість навмисних